

1 X'inhuma t-tipi ta' skadenzi rilevanti għall-proċeduri ċivili?

Il-preskrizzjoni proċedurali hija l-perjodi ta' żmien li fihom irid jittiehed il-pass proċedurali.

Dawn il-perjodi jistgħu jinqassmu f'kategoriji skont min hu marbut bihom:

Il-preskrizzjoni li trid tiġi osservata minn qorti, m'hallf jew bailiff hija stabbilita mil-liġi, u normalment tkun qasira. Fil-proċedimenti ċivili, dawn il-perjodi jvarjaw minn jum għal 30 jum (pereżempju, l-Artikolu 102(2) tal-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili (*Civilprocesa likums*), 15-il jum; l-Artikolu 140(9), 30 jum; l-Artikolu 341.6 (2), 15-il jum). L-imħallf irid jiddeċiedi jaċċettax rikors fi żmien sebat ijiem minn mindu jirċievi, iżda meta r-rikors jikkonċerna r-ritorn ta' minuri lejn il-Latvja, u jrid jiġi pprezentat lil qorti barranija, id-deċiżjoni trid tittiehed matul seduta tal-qorti fi żmien 15-il jum wara li jkun bdew il-proċedimenti. Sentenza dwar miżuri għall-garanzija ta' talba trid tingħata mhux aktar tard mill-għada li jkun bdew il-proċedimenti. Deciżjoni dwar protezzjoni provviżorja kontra l-vjolenza trid tingħata mhux aktar tard mill-gurnata ta' xogħol wara li jkun wasal ir-rikors, jekk ma jkunux meħtieġa aktar provi jew jekk id-dewmien jista' jaffettwa d-drittijiet tar-rikorrent b'mod sinifikanti; f'każijiet oħra trid tingħata fi żmien 20 jum minn meta jasal ir-rikors. Għal ċerti kategoriji ta' kawżi hemm preskrizzjoni li fiha jrid jibda l-eżami tal-kawża jew inkella jsir rieżami u jspicċa b'sentenza. Kopja vera tas-sentenza jew deciżjoni trid tintbagħat mhux aktar tard minn tlett ijiem wara li tingħata s-sentenza jew id-deċiżjoni, jew, jekk tingħata sentenza qasira, fi żmien tlett ijiem tat-tfassil tas-sentenza sħiħa. Hemm preskrizzjoni oħra provvduta mil-liġi. Xi kultant il-qorti jew il-bailiff iridu jieħdu ċerti passi minnufih. F'ċerti każijiet previsti mil-liġi hemm preskrizzjoni ġenerali li l-qorti jew l-imħallf jistgħu jagħmluhom speċifiċi, u b'hekk jimponu huma stess iż-żmien li fih irid isir dan il-pass. F'kawżi kumplessi l-qorti tista' tagħti sentenza qasira li tikkonsisti biss f'parti introdutorja u parti operattiva. Il-qorti tikteb is-sentenza sħiħa fi żmien 14-il jum u tispeċifika data meta din tkun lesta. Il-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili ma tispeċifikax preskrizzjoni li fiha l-qorti trid tipprepara u tiddeċiedi kawża ċivili. Madankollu, l-Artikolu 28 tal-Liġi dwar is-Setgħa Ġudizzjarja jgħidli, sabiex tiġi żgurata d-difiża tad-drittijiet miksura ta' persuna, qorti trid teżamin każ "b'mod f'waqtu" (*savlaicīgi*), li jfisserli l-kawża trid tinqata' malajr kemm jista' jkun. Fl-istess hin, b'eċċezzjoni għall-proċedura ordinarja tal-qorti, il-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili tistabbilixxi preskrizzjoni speċifika għall-eżami ta' rikors għal ċerti kategoriji ta' kawżi ċivili li huma soġġetti għal proċeduri speċjali: pereżempju, imħallf irid jiddeċiedi dwar rikors għall-eżekuzzjoni mhux kontestata tal-obbligi (*saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšana*) fi żmien sebat ijiem mill-wasla tar-rikors. Barra minn hekk, hemm dispożizzjonijiet f'leġiżlazzjoni speċjalizzata li jispeċifikaw liema kwistjonijiet iridu jiġu deciżi permezz ta' proċedura straordinarja (pereżempju, trid tingħata prijorità li kull kawża marbuta mat-tarisi tad-drittijiet u l-interessi tat-tfal kif previst fil-Liġi dwar il-Protezzjoni tad-Drittijiet tat-Tfal).

Il-preskrizzjoni għall-passi proċedurali li jridu jittieħdu mill-partijiet fil-proċedimenti - dawn it-termini huma stabbiliti mil-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili - 14-il jum qabel is-seduta ta' smiġ għall-prezentazzjoni tal-provi, sakemm l-imħallf ma jstabbilixxi żmien ieħor; għaxart ijiem għall-prezentazzjoni ta' oġġezzjoni anċillari (*blakus sūdzība*); 20 jum għal appell (*apelācija*), eċċ. B'mod ġenerali, madankollu, il-preskrizzjoni applikabbli għall-partijiet fil-proċedimenti u kull parti interessata oħra tiġi stabbilita mill-qorti, imħallf jew bailiff, li jiffissaw data speċifika ta' preskrizzjonili l-liġi tistabbilixxi biss f'termini ġenerali, jew jiffissaw data b'mod indipendenti, filwaqt li jqsu t-tip ta' pass proċedurali, kemm hemm bogħod mill-post ta' residenza jew fejn tinsab il-persuna, u ċirkostanzi oħra.

Il-preskrizzjoni applikabbli għall-persuni li mhumiex partijiet fil-kawża tiġi stabbilita biss minn qorti jew imħallf.

Il-preskrizzjoni ewlenija hija kif ġej:

preskrizzjoni għall-prezentazzjoni tal-provi: sakemm l-imħallf ma jipprovdix mod ieħor, il-provi jridu jiġu pprezentati mhux aktar tard minn 14-il jum qabel seduta ta' smiġ. Waqt li tkun qed tinstema' l-kawża, il-provi jistgħu jiġu pprezentati wara talba dettaljata tal-parti fil-kawża jew parti terza, sakemm dan ma jkunx ifisser dewmien fid-deċiżjoni tal-kawża, jewli l-qorti taċċettali hemm raġunijiet tajba għaliex il-provi ma ġewx ipprezentati fil-hin, jewli l-provi jikkonċernaw fatti li nkixfu matul l-andament tal-proċedimenti. Deciżjoni tal-qorti li tirrifuta l-provi ma tistax tiġi kontestata, iżda l-oġġezzjonijiet għad-deċiżjoni jistgħu jitressqu f'appell sħiħ (*apelācija*) jew f'appell fuq punt ta' liġi (*kasācija*).

il-preskrizzjoni għall-konvenut biex jipprezenta l-osservazzjonijiet: jekk ikunu bdew il-proċedimenti, ir-rikors u l-kopji tad-dokumenti mehmuża jridu jintbagħtu lill-konvenut minnufih, b'posta registrata, bi preskrizzjoni għall-prezentazzjoni tal-osservazzjonijiet bil-miktub ta' 15 sa 30 jum mid-data minn meta jkun intbagħat ir-rikors.

il-preskrizzjoni għall-korrezzjoni tan-nuqqasijiet f'rikors għall-ftuħ tal-proċedimenti u r-ritrattazzjoni tal-kawża: meta s-sentenza tingħata b'kontumacia, il-konvenut għandu 20 jum mid-data tas-sentenza biex jittlob lil-qorti terġa' tiftaħ il-proċedimenti u terġa' tisma' l-kawża mill-ġdid.

Il-preskrizzjoni għas-sospensjoni tal-proċedimenti:

f'każ ta' mewt ta' persuna fiżika, jew meta ma tibqax registrata persuna ġuridika, min hu parti fil-kawża jew parti terza b'talba indipendenti, u meta r-relazzjoni ġuridika tippermetti t-trasferiment tad-drittijiet, il-perjodu rilevanti jkun iż-żmien sakemm jinħatar suċċessur jew rappreżentant legali;

Meta l-qorti tkun iddeterminat din ir-restrizzjoni fuq il-kapaċità ta' azzjoni għal parti jew terza persuna li minhabba f'hekk ma tistax teżercitā b'mod

indipendenti d-drittijiet u l-obbligi proċedurali ċivili - sakemm jiġi maħtur rappreżentant legali;

meta l-parti għall-proċedimenti jew parti terza ma tistax tiefu sehem fil-proċedimenti minhabba mard serji, l-etā jew diżabbiltā, il-perjodu rilevanti jkun iż-żmien sal-iskadenza stabbilita mill-qorti għall-ħatra ta' rappreżentant;

meta l-qorti tiefu deciżjoni dwar il-prezentazzjoni ta' rikors quddiem il-Qorti Kostituzzjonali, jew il-Qorti Kostituzzjonali bdiel proċedimenti dwar talba kostituzzjonali tar-rikorrent jew tal-applikant, jew meta l-qorti tiefu deciżjoni li tirreferi kawża lill-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea għal sentenza preliminarj, jew meta mhux possibbli li l-kawża tiġi deciża sakemm tinqata' kawża oħra ċivili, kriminali jew amministrattiva, iż-żmien rilevanti huwa iż-żmien sakemm tidhol fis-seħħ id-deċiżjoni tal-Qorti Kostituzzjonali jew tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea jew tal-qorti ċivili, kriminali jew amministrattiva; meta l-parti fil-proċedimenti jew parti terza b'talba indipendenti tinsab barra l-fruntieri tal-Latvja fuq missjoni għal żmien twil jew dmirijiet ufficċjali, jew hareġ avviż biex jinsab il-konvenut, jew meta parti fil-proċedimenti jew parti terza b'talba indipendenti ma tistax tiefu sehem fil-proċedimenti minhabba mard, jew meta l-qorti tordna rapport espert, il-perjodu rilevanti jkun iż-żmien sakemm ma jibqgħux fis-seħħ dawn iċ-ċirkostanzi;

meta l-partijiet jaqblu dwar is-sospensjoni tal-proċedimenti u t-terza parti b'talba indipendenti ma għandhiex oġġezzjoni, il-perjodu rilevanti jkun l-iskadenza mnizżla fid-deċiżjoni tal-qorti;

fejn il-proċedimenti ta' insolvenza ta' persuna ġuridika jew proċedimenti ta' insolvenza ta' persuna fiżika ġew iddikjarati għal konvenut fit-talbiet li huma ta' natura finanzjarja, il-perjodu rilevanti huwa iż-żmien sakemm jitlestew il-proċedimenti ta' insolvenza.

Il-preskrizzjoni għall-prezentazzjoni ta' appell (*apelācija*): appell kontra deċiżjoni ta' qorti tal-ewwel istanza jista' jittressaq fi żmien 20 jum wara li tingħata s-sentenza. Meta tingħata s-sentenza fil-qosor, il-preskrizzjoni għall-appell tibda għaddejja mid-data ffixxata mill-qorti għall-għoti tas-sentenza sħiħa. Jekk is-sentenza sħiħa tingħata wara d-data stabbilita, il-preskrizzjoni għall-prezentazzjoni ta' appell kontrihha tibda għaddejja mid-data li fiha kienet ingħatat is-sentenza. Appell ipprezentat wara l-perjodu ta' preskrizzjoni mhux ammissibbli u jintbagħat lura lill-mittent.

Il-preskrizzjoni għall-prezentazzjoni ta' oġġezzjoni anċillari (*blakus sūdžība*); oġġezzjoni anċillari tista' tiġi pprezentata fi żmien għaxart ijiem mid-data li fiha l-qorti tkun ħadet id-deċiżjoni kontestata, sakemm il-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili ma tipprovdi mod ieħor. Oġġezzjoni anċillari pprezentata wara l-perjodu ta' preskrizzjoni mhux ammissibbli u tintbagħat lura lill-mittent;

Il-preskrizzjoni għall-prezentazzjoni ta' rikors dwar il-kunsiderazzjoni ta' fatti li jkun nstabu riċentement: il-preskrizzjoni għall-prezentazzjoni għal dan ir-rikors tibda għaddejja:

fir-rigward ta' ċirkostanzi essenzjali għall-kawża li kienu fis-sehħ li żmien il-proċedimenti iżda ma kienux u ma setax ikun jaf bihom ir-rikorrent: mill-gurnata li fiha nkixfu dawn il-fatti;

fir-rigward ta' dikjarazzjonijiet tax-xhieda foloz mogħtija bi ħsieb, opinjonijiet tal-esperti jew traduzzjonijiet, jew provi miktuba jew materjali ffalsifikati li nkixfu fir-rigward ta' sentenza tal-qorti li daħħlet fis-sehħ f'kawża kriminali, li fuqha ngħatat is-sentenza, jew fir-rigward ta' attivitajiet kriminali li nkixfu fir-rigward ta' sentenza li daħħlet fis-sehħ wara kawża kriminali, li fuqhom għet ibbażata s-sentenza illegali jew mhux fondata jew ittiegħdet id-deċiżjoni; mid-data tad-dhul fis-sehħ tas-sentenza wara kawża kriminali;

fir-rigward tal-annullament ta' sentenza tal-qorti, jew ta' deċiżjoni minn istituzzjoni oħra li fuqha għet ibbażata s-sentenza jew id-deċiżjoni: mid-data tad-dhul fis-sehħ tad-deċiżjoni tal-qorti li tannulla s-sentenza fil-kawża ċivili jew kriminali, jew mid-data tal-annullament tad-deċiżjoni tal-istituzzjoni l-oħra li fuqha għet ibbażata s-sentenza jew id-deċiżjoni li qed jintalab l-annullament tagħha fid-dawl tal-fatti mikxufarriċentement;

meta jiġi rikonossut li regola ġuridika li għet applikata fid-deċiżjoni tal-kawża mhux kompatibbli ma' regola ġuridika li tiegħu preċedenza fuqha: mid-data tad-dhul fis-sehħ tas-sentenza jew deċiżjoni oħra meta r-regola applikata tiffid is-saħħa tagħha għaliex mhux konformi mar-regola li tiegħu preċedenza fuqha.

Il-preskrizzjoni għall-prezentazzjoni ta' dokumenti ta' eżekuzzjoni: dokument ta' eżekuzzjoni jista' jiġi pprezentat għall-eżekuzzjoni fi żmien 10 snin mid-data tad-dhul fis-sehħ ta' deċiżjoni tal-qorti jew imħallef, sakemm ma jkunux stabbiliti perjodi oħra.

Meta s-sentenza tal-qorti tordnali d-dejn jiġi rkuprat permezz ta' pagamenti perjodiċi, id-dokument ta' eżekuzzjoni jibqa' fis-sehħ matul il-perjodu kollu li fih iridu jsiru l-pagamenti; madankollu, il-perjodu ta' 10 snin msemmija hawn qabel jibded għaddejjin fl-aħħar gurnata għal kull pagament.

2 Il-lista tal-jiem varji li mhumiex meqjusa jiem tax-xogħol skont ir-Regolament (KEE, Euratom) nru 1182/71 tat-3 ta' Ġunju 1971.

Skont il-Liġi dwar il-Festi Pubbliċi, il-Jiem ta' Tifkira u l-Jiem ta' Festa, id-dati li għejjin ġew stabbiliti bħala festi pubbliċi:

L-1 ta' Jannar: Jum l-Ewwel tas-Sena;

il-Ġimgħa l-Kbira, l-Ħadd il-Għid u t-Tnejn ta' wara l-Għid;

L-1 ta' Mejju: Jum il-Ħaddiem, il-kommemorazzjoni tal-Konvokazzjoni tal-Assemblea Kostitwenti tar-Repubblika tal-Latvja;

L-4 ta' Mejju: il-kommemorazzjoni tad-Dikjarazzjoni dwar ir-Ristawr tal-Indipendenza tar-Repubblika tal-Latvja;

it-tieni l-Ħadd tal-Mejju; Jum l-Omm;

Għid il-Ħamsin;

it-23 ta' Ġunju: Nofs is-Sajf;

L-24 ta' Ġunju: Jum San Gwann, Nofs is-Sajf;

L-aħħar jum tal-Festival Latvjan tal-Kant u z-Żfin;

it-18 ta' Novembru: il-kommemorazzjoni tal-proklamazzjoni tar-Repubblika tal-Latvja.

L-24, il-25 u s-26 ta' Diċembru: il-Milied (solstizju tax-xitwa);

il-31 ta' Diċembru: Lejlet l-Ewwel tas-Sena.

L-Ortodossi u oħrajn li jemmnu ta' denominazzjonijiet reliġjużi oħra jiċċelebraw l-Għid, Għid il-Ħamsin u l-Milied fid-dati determinati minn dawn id-denominazzjonijiet reliġjużi.

Jekk l-4 ta' Mejju, l-aħħar jum tal-Festival Latvjan tal-Kant u z-Żfin jew it-18 ta' Novembru jaqgħu is-Sibt jew il-Ħadd, il-gurnata ta' xogħol li jmiss issir vaganza.

3 Liema huma r-regoli ġenerali li japplikaw għall-iskadenzi fir-rigward ta' proċeduri ċivili differenti?

Il-passi proċedurali huma soġġetti għall-preskrizzjoni prevista mil-liġi. Meta l-liġi ma tipprovdi għal preskrizzjoni, din tiġi stabbilita mill-qorti jew mill-imħallef. Il-preskrizzjoni stabbilita minn qorti jew imħallef trid tkun twila biżżejjed sabiex ikun jista' jittiegħet il-pass proċedurali li jkun imiss.

Il-preskrizzjoni tista' tkun data preċiża, jew perjodu li jispicċa f'data preċiża, jew perjodu espress fi snin, xhur, jiem jew siegħat. Meta l-pass jista' ma jittiegħet fid-data stabbilita, jista' jittiegħet kull ħin matul il-perjodu indikat. Il-perjodu jista' jiġi stabbilit b'referenza għall-okkorrenza ta' avveniment li żgur se jseħħ.

4 Meta jkun meħtieġ li att jew formalità jitwettqu fi żmien stabbilit minn qabel, dan meta jibda jiddekorri?

Preskrizzjoni proċedurali kkalculata fi snin, xhur jew jiem tibda għaddejja fil-gurnata wara d-data jew avveniment li juri l-bidu tagħha.

Preskrizzjoni proċedurali kkalculata fi snin, xhur jew jiem tibda għaddejja fis-siegħa wara l-avveniment li juri l-bidu tagħha.

5 Il-bidu tad-dekorrenza jista' jiġi affettwat jew modifikat mill-metodu ta' trażmissjoni jew ta' notifika tad-dokumenti (servizz personali minn marbuxxall jew servizz postali)?

Id-dokumenti tal-qorti jintbagħtu lil persuna fiżika fil-post ta' residenza dikjarata tagħha, jew jekk għandha xi indirizz addizzjonali, f'dak l-indirizz, jew fl-indirizz li tkun indikat għall-korrispondenza mal-qorti. Dik il-persuna għandha dmir li tkun tista' tiġi kkuntattjata fl-indirizz tal-post ta' residenza dikjarat tagħha, jew fl-indirizz addizzjonali li ddikjarat, jew fl-indirizz li indikat għall-korrispondenza mal-qorti. Jekk il-konvenut ma għandux post ta' residenza dikjarat u ma indikax indirizz għall-korrispondenza mal-qorti, id-dokumenti tal-qorti jintbagħtu fl-indirizz indikat mir-rikorrent, jew dak miksub mill-qorti minflok l-indirizz attwali tal-parti. Id-dokumenti tal-qorti jistgħu jintbagħtu wkoll fil-post tax-xogħol.

Id-dokumenti ġudizzjarji għandhom jintbagħtu bil-posta elettronika, jekk il-partecipant fil-kawża innotifika lill-qorti li jaqbel li tintuża l-posta elettronika għall-korrispondenza mal-qorti. F'dak il-każ id-dokumenti ġudizzjarji għandhom jintbagħtu fl-indirizz tal-posta elettronika indikat mill-partecipant fil-kawża. Jekk il-qorti ssib ostakli tekniċi għall-konsenja ta' dokumenti ġudizzjarji bil-posta elettronika, għandhom jintbagħtu b'mezz ieħor kif imsemmi fil-paragrafu 2 ta' din it-Taqsima.

Jekk il-partecipant fil-każ innotifika lill-qorti bil-fatt li jaqbel dwar korrispondenza elettronika mal-qorti, kif ukoll bir-registrazzjoni tiegħu fis-sistema online, id-dokumenti ġudizzjarji għandhom jiġu kkommunikati fis-sistema online. Jekk il-qorti ssib ostakli tekniċi għall-komunikazzjoni ta' dokumenti ġudizzjarji fis-sistema online, huma għandhom jiġu kkonsenjati mod ieħor kif imsemmi fit-tieni paragrafu ta' din it-Taqsima, iżda ċ-citazzjoni tal-qorti għandha tintbagħat fl-indirizz tal-posta elettronika indikat mill-partecipant fil-kawża.

Għandu jiġi nnutat li jekk id-dokumenti ġudizzjarji jitqiesux li ġew innotifikati mhux determinat per se minn jekk ġew ikkonsenjati fil-post ta' residenza ddikjarat ta' persuna fiżika, fl-indirizz addizzjonali indikat fid-dikjarazzjoni ta' residenza, fl-indirizz indikat minn persuna fiżika għall-korrispondenza mal-qorti, jew fl-indirizz irregiſtrat ta' persuna ġuridika, jew jekk waslitx dikjarazzjoni mill-uffiċċju postali li tgħid li l-oġġett intbagħat jew ġewx ritornati d-dokumenti.

Minflok, hemm preżunzjoni li d-dokumenti ġew innotifikati fis-seba' jum wara d-data tal-konsenja jekk id-dokumenti intbagħtu bil-posta, jew fit-tielet jum wara

d-data ta' konsenja jekk id-dokumenti intbagħtu bil-posta elettronika jew permezz ta' notifika bis-sistema online: id-destinatarju jista' jopponi din il-preżunzjoni billi juri li kien hemm cirkostanzi oġġettivi mhux fil-kontroll tiegħu li kienu ta' ostaklu għall-wasla tad-dokumenti fl-indirizz indikat.

Madankollu, jekk id-dokumenti tal-qorti jkun għew innotifikati lid-destinatarju personalment minn messaggier bil-firma, jew jekk il-parti tal-kawża tinnotifika lid-destinatarju personalment bil-firma, jew jekk, waqt in-notifika tad-dokumenti tal-qorti personalment, il-persuna li trid tmur bihom ma tiltaqax mad-destinatarju fil-post ta' residenza tiegħu, u tgħaddi d-dokumenti lil xi membru tal-familja adult li jirrisjedi mad-destinatarju, id-dokumenti tal-qorti jitqiesu li għew innotifikati fid-data meta għew aċċettati mid-destinatarju jew mill-persuna l-oħra.

Jekk id-destinatarju jirrifjuta li jaċċetta d-dokumenti tal-qorti, id-dokumenti jitqiesu li għew notifikati fid-data meta d-destinatarju rrifjuta li jaċċettahom.

Jekk id-dokumenti jintbagħtu bil-posta, jitqiesu li għew notifikati fis-seba' jum wara l-impustar tagħhom.

Jekk id-dokumenti jintbagħtu bil-posta elettronika, jitqiesu li għew notifikati fit-tielet jum wara l-impustar tagħhom.

6 Jekk iż-żmien jibda jiddekorri meta jitwettaq xi avveniment, il-jum li fih jitwettaq l-avveniment ikun jgħodd għall-kalkolu taz-żmien?

Jekk il-perjodu jibda għaddej mal-okkorrenza ta' avveniment partikolari, iż-żmien jibda għaddej fil-ġurnata ta' wara l-okkorrenza tal-avveniment li jiddeċiedi l-bidu tiegħu.

7 Meta skadenza tkun espressa f'jiem, l-għadd ta' jiem indikat ikun jinkludi l-jiem tal-kalendarju jew il-jiem tax-xogħol?

Jekk il-perjodu jiġi espress f'jiem, in-numru ta' granet jinkludi l-granet kalendarji wkoll.

8 Meta skadenza bħal din tkun espressa f'gimghat, xhur jew snin?

Il-perjodi espressi f'jiem, xhur jew granet jinkludu l-jiem kalendarji.

9 Jekk skadenza bħal din tkun espressa f'gimghat, xhur jew snin, meta tiskadi?

Perjodu espress fi snin jiskadi fix-xahar rispettiv u fid-data rispettiva tas-sena finali ta' dan il-perjodu.

Perjodu espress f'xhur jiskadi fid-data rispettiva tas-sena finali ta' dak il-perjodu. Meta l-perjodu espress f'xhur jispicċa f'xahar li ma għandux id-data rispettiva, jiskadi fl-aħħar ġurnata ta' dak ix-xahar.

Perjodu li jistendi sa data partikolari jiskadi f'dik id-data.

Pass proċedurali b'perjodu li qed jiskadi jista' jsir sa nofsillejl fid-data finali ta' dak il-perjodu.

Jekk il-pass proċedurali jrid isir il-qorti, iż-żmien jiskadi meta l-qorti tiegħu taqdem għal dik il-ġurnata. Meta rikors, appell jew dokument ieħor jingħata lil uffiċċjal tal-komunikazzjoni sa nofsillejl fid-data finali tal-perjodu, jitqies li għe pprezentat fil-hin.

10 Jekk meta tiskadi d-data tal-iskadenza jkun nhar ta' Sibt, Hadd jew festa pubblika jew jum mhux tax-xogħol, din tiġi estiża sal-ewwel jum tax-xogħol li jkun imiss?

Jekk il-perjodu jiskadi s-Sibt, il-Hadd jew f'festa nazzjonali obbligatorja, l-aħħar ġurnata tal-perjodu ssir il-ġurnata ta' xogħol li jmiss.

11 Hemm cirkostanzi li fihom jiġu estiżi l-iskadenzi? X'inhuma l-kundizzjonijiet biex wieħed jibbenefika minn dawn l-estensjonijiet?

Il-preskrizzjoni stabbilita minn qorti jew imħallef biss tista' tiġi estiża wara talba tal-parti fil-kawża. Il-preskrizzjoni stabbilita mil-liġi, madankollu tista' tiġi mġedda mill-qorti, wara talba tal-partijiet. Rikors għall-estensjoni tal-preskrizzjoni jew għat-tiġdid tal-preskrizzjoni li għaddiet għandu jiġu pprezentat lill-qorti li quddiemha kellu jsir il-pass proċedurali li kien imiss; il-qorti tiddeċiedi permezz ta' proċedura miktuba. Il-partijiet jingħataw avvż bil-miktub li r-rikors qed jiġu meqjus permezz tar-rikors li jiġi mibgħut lillhom, u fl-istess hin jintbagħtilhom ir-rikors dwar l-estensjoni tal-iskadenza jew it-tiġdid tal-iskadenza li għaddiet. Rikors għat-tiġdid ta' preskrizzjoni proċedurali jrid jiġi akkumpanjat mid-dokumenti meħtieġa għat-twetiq tal-pass proċedurali, u r-raġunijiet għat-tiġdid tal-preskrizzjoni.

Preskrizzjoni stabbilita minn imħallef tista' tiġi estiża minn imħallef uniku. Oġġezzjoni anċillari tista' tiġi pprezentata kontra rifjut minn qorti jew imħallef għall-estensjoni jew tiġdid tal-preskrizzjoni.

12 X'inhuma l-iskadenzi għall-appelli?

Il-preskrizzjoni għall-prezentazzjoni ta' oġġezzjoni anċillari (*blakus sūdżtba*); oġġezzjoni anċillari trid tiġi pprezentata fi żmien għaxart ijiem mid-data li fiha l-qorti tkun ħadet id-deċiżjoni kontestata.

Jekk id-deċiżjoni tiġi adottata bi proċedura miktuba, il-preskrizzjoni għall-prezentazzjoni ta' oġġezzjoni anċillari tidda għaddejja mid-data li fiha tiġi notifikata d-deċiżjoni.

Jekk id-deċiżjoni tittiehed fl-assenza ta' parti minnhom (pereżempju deċiżjoni li tordna l-kumpilazzjoni tal-provi jew miżura ta' protezzjoni provviżorja), il-perjodu għall-prezentazzjoni ta' oġġezzjoni anċillari jibda għaddej mill-ġurnata tan-notifika jew minn meta tintbagħat id-deċiżjoni.

Jekk deċiżjoni tal-qorti intbagħtet lill-persuna li l-post ta' residenza, l-inħawi tagħha jew l-uffiċċju registat tagħha ma jkunux il-Latvja iżda l-indirizz tagħha jkun magħruf, skont il-leġiżlazzjoni tal-UE jew il-ftehimiet internazzjonali vinkolanti fuq il-Latvja, hija tista' tipprezenta oġġezzjoni anċillari fi żmien 15-il jum mid-data tan-notifika tal-kopja tad-deċiżjoni jew, jekk il-qorti tkun tat sentenza qasira, mid-data ta' notifika tal-kopja tad-deċiżjoni sħiħa.

Kull appell sħiħ (*apelācija*) irid jiġi pprezentat fi żmien 20 jum mid-data tal-pronunzja tas-sentenza, jew jekk tingħata sentenza qasira, mid-data li tkun stabbilit il-qorti għall-għoti tas-sentenza sħiħa. Jekk is-sentenza sħiħa tingħata wara d-data stabbilita, il-preskrizzjoni għall-prezentazzjoni ta' appell kontrihha tidda għaddejja mid-data li fiha kienet ingħatat is-sentenza.

Jekk kopja ta' deċiżjoni tal-qorti intbagħtet lill-persuna li l-post ta' residenza, l-inħawi tagħha jew l-uffiċċju registat tagħha ma jkunux il-Latvja iżda l-indirizz tagħha jkun magħruf, skont il-leġiżlazzjoni tal-UE jew il-ftehimiet internazzjonali vinkolanti fuq il-Latvja, hija tista' tipprezenta appell fi żmien 20-il jum mid-data tan-notifika tal-kopja tas-sentenza.

Appell fuq punt tal-liġi (*kasācija*) irid jiġi pprezentat fi żmien 30 jum mid-data tal-pronunzja tas-sentenza, iżda jekk tingħata sentenza qasira, mid-data li l-qorti tkun stabbilit għall-għoti tas-sentenza sħiħa. Jekk is-sentenza sħiħa tingħata wara d-data stabbilita, il-preskrizzjoni għall-prezentazzjoni ta' appell kontrihha tidda għaddejja mid-data li fiha kienet ingħatat is-sentenza.

Jekk kopja ta' sentenza tal-qorti intbagħtet lill-persuna li l-post ta' residenza, l-inħawi tagħha jew l-uffiċċju registat tagħha ma jkunux il-Latvja iżda l-indirizz tagħha jkun magħruf, skont il-leġiżlazzjoni tal-UE jew il-ftehimiet internazzjonali vinkolanti fuq il-Latvja, hija tista' tipprezenta appell fuq punt ta' liġi fi żmien 30-il jum mid-data tan-notifika tal-kopja tas-sentenza.

Sew jekk l-appell ikun wieħed sħiħ jew biss fuq punt tal-liġi, jekk jiġi pprezentat wara li tkun skadjet il-preskrizzjoni jsir inammissibbli u jintbagħat lura lill-mittent. Tista' titressaq oġġezzjoni anċillari kontra d-deċiżjoni tal-imħallef li jiċhad appell jew appell fuq punt ta' liġi, fi żmien għaxart ijiem mid-data li fiha l-qorti tkun ħadet id-deċiżjoni.

F'każ ta' ċerti kategoriji ta' tilwim, pereżempju dwar ir-rikonoxximent ta' deċiżjoni minn qorti barranija, jistgħu jiġu stabbiliti perjodi speċifiċi għall-appelli, fuq bażi ta' każ b'każ skont ir-regoli dwar il-proċedura ċivili.

13 Il-qorti jistgħu jimmodifikaw l-iskadenzi, b'mod partikolari l-iskadenzi għad-dehra jew jiffissaw data speċjali għad-dehra?

Qorti trid tipposponi d-deċiżjoni ta' kawża, u tiffissa seduta ta' smiġh oħra, jekk:

kull parti fil-kawża tkun assenti għas-smiġh u ma tkunx giet innotifikata bil-hin u l-post tas-seduta;

kull parti fil-kawża li giet innotifikata bil-hin u l-post tas-seduta madankollu ma tattendix għas-seduta għal raġunijiet li l-qorti tqis validi; kopja tar-rikors ma tkunx giet innotifikata lill-konvenut, u għal din ir-raġuni l-konvenut jitlob għas-sospensjoni tat-trattazzjoni tal-kwistjoni;

ikun meħtieġ li tittharrek, bħala parti interessata, persuna bi drittijiet jew interessi legittimi li jistgħu jiġu miksura mis-sentenza tal-qorti;

jekk il-posponiment jista' jgħin sabiex il-kongui jerggħu jibdeu jgħixu flimkien jew jippromwovi ftehim bonarju, il-qorti tista' tipposponi s-seduti ta' smigh ex officio. Fuq talba ta' parti it-trattazzjoni tal-kawża tista' tiġi posposta ripetutament għal dan il-għan;

jekk il-post ta' residenza jew fejn jinsab il-konvenut mhumiex fil-Latvja, u jkun gie nnotifikat dwar il-post u l-ħin tas-seduta ta' smigh, u tkun intbagħtet kopja tar-rikors, iżda ma tkun waslet l-ebda konferma fil-ħin u l-konvenut jonqos milli jidher għas-seduta ta' smigh;

jekk il-post ta' residenza jew fejn jinsab il-konvenut mhumiex fil-Latvja, u jkun gie nnotifikat dwar il-post u l-ħin tas-seduta ta' smigh, jew tkun intbagħtet kopja tar-rikors, iżda ma tkun waslet l-ebda konferma u l-konvenut jonqos milli jidher għas-seduta ta' smigh.

jekk il-partijiet jaġħtu l-kunsens tagħhom għall-medjazzjoni

Il-qorti tista' tipposponi t-trattazzjoni tal-kawża f'ċerti ċirkostanzi oħra wkoll.

Il-qorti tista' tipposponi t-trattazzjoni ta' kawża:

jekk ir-rikorrent li gie nnotifikat bil-ħin u l-post tas-seduta ta' smigh il-qorti joqnos milli jidher għal raġunijiet mhux magħrufa;

jekk il-konvenut li gie nnotifikat bil-ħin u l-post tas-seduta ta' smigh il-qorti joqnos milli jidher għal raġunijiet mhux magħrufa;

jekk il-qorti tqis li huwa mpossibbli li tiddeċiedi l-każ minħabba n-nuqqas ta' dehra tal-parti li l-preżenza tagħha hija obligatorja skont il-liġi, jew ta' xhud, espert jew interpretu provdut mill-qorti;

fuq talba ta' parti fil-kawża li titlob li tingħata ċ-ċans li tipprezenta provi ulterjuri;

jekk persuna ma tkunx tista' tiegħu sehem f'seduta ta' smigh il-qorti bil-vidjokonferenzjar, minħabba kwistjonijiet tekniċi jew raġunijiet oħra mhux fil-kontroll tal-qorti;

jekk l-interpretu ma jkunx preżenti għas-seduta ta' smigh għal raġunijiet meqjusa validi mill-qorti.

14 Meta att maħsub għal parti li tkun residenti f'post fejn hija tibbenefika minn estensjoni tal-iskadenza jiġi nnotifikat f'post fejn min jirrisjedi fih ma jibbenefikax minn estensjoni bħal din, il-persuna titef il-benefiċċju ta' din l-iskadenza?

Skont ir-regoli tal-proċedura ċivili, il-konsenja u n-notifika tad-dokumenti tal-qorti lill persuna li ma għandhiex residenza fil-Latvja jew li ma tinsabx fil-Latvja jkunu soġġetti għal mekkaniżmu differenti, u l-preskrizzjoni proċedurali li jibdeu jgħaddu mal-mument tal-wasla tad-dokumenti tal-qorti jiġu kkalkulati b'mod differenti.

Perezempju, bħala regola ġenerali, appell kontra deċiżjoni ta' qorti fl-ewwel istanza jista' jittressaq fi żmien 20 jum mid-data tas-sentenza. Jekk is-sentenza tintbagħat lill parti li ma għandhiex residenza fil-Latvja jew li ma tinsabx fil-Latvja, hija għandha dritt tressaq appell fi żmien 20 jum mid-data ta' notifika tal-kopja tas-sentenza tal-qorti. Meta japplikaw perjodi ta' preskrizzjoni differenti għall-preżentazzjoni tal-appelli kontra sentenza ta' qorti tal-ewwel istanza għal partijiet differenti fil-kawża, is-sentenza tidhul fis-seħħ jekk ma jittressaq l-ebda appell fiż-żmien imħolli għall-appelli, li jiġi kkalkulat mid-data ta' notifika tal-aħħar kopja tas-sentenza sakemm ma jiġix preżentat appell sfiħ.

15 X'inhuma l-konsegwenzi jekk ma jiġux rispettati l-iskadenzi?

Id-dritt biex wieħed jieħu pass fil-proċedura jispicċa mal-iskadenza tal-perjodu ta' żmien stabbilit mill-qorti jew mil-liġi. L-appelli u d-dokumenti ppreżentati wara din l-iskadenza ma jiġux ammessi.

16 Jekk id-data ta' l-iskadenza tkun għaddiet, x'inhuma r-rimedji disponibbli għal dawk li ma jkunux irrispettawha, jiġifieri l-partijiet inadempjenti?

Wara talba ta' parti l-qorti tista' ggedded il-perjodu li skada jekk hija tqis li kien hemm raġunijiet validi għal dan id-dewmien.

Il-qorti tista' ggedded:

il-preskrizzjoni li għaddiet;

il-preskrizzjoni stabbilita mil-liġi;

il-preskrizzjoni mħollija lill-partijiet għall-eżerċizzju tad-drittijiet proċedurali tagħhom.

Il-preskrizzjoni purament proċedurali marbuta ma' perjodi ġenerali ma tiġix imgedda; perezempju, it-tiġdid tal-perjodu ta' preskrizzjoni għall-preżentazzjoni ta' dokument ta' eżekuzzjoni wara l-iskadenza tal-perjodu ta' 10 snin li beda għaddej fid-data tad-dhul fis-seħħ tad-deċiżjoni tal-qorti jew imħallef mhux possibbli. Meta terġa ggedded il-perjodu li jkun għada, fl-istess ħin il-qorti tippermetti li jitwettaq il-pass proċedurali li jkun waqa' lura.

Il-perjodi ta' preskrizzjoni proċedurali stabbiliti minn qorti, imħallef jew bailiff jistgħu wara talba ta' parti minnhom jiġu estiżi qabel jiskadu. Il-perjodi ta' preskrizzjoni stabbiliti mil-liġi ma jistgħux jiġu estiżi. Meta jkun skada perjodu ta' preskrizzjoni stabbilit minn qorti, imħallef jew bailiff, il-persuna marbuta b'dak il-perjodu tista' titlobli jiġi ffissat perjodu gdid biex fih twettaq dak il-pass proċedurali.

Rikors għall-estensjoni tal-preskrizzjoni jew għat-tiġdid tal-preskrizzjoni li għaddiet għandu jiġu ppreżentat lill-qorti li quddiemha kellu jsir il-pass proċedurali li kien imiss; Ir-rikors jiġi deċiż fis-seduta ta' smigh, u l-partijiet jiġu notifikati bil-quddiem bil-post u l-ħin tas-seduta. In-nuqqas ta' parti li tidher il-qorti mhux impediment għad-deċiżjoni dwar ir-rikors.

Rikors għat-tiġdid ta' preskrizzjoni proċedurali jrid jiġi akkumpanjat mid-dokumenti meħtieġa għat-twettiq tal-pass proċedurali, u r-raġunijiet għat-tiġdid tal-preskrizzjoni.

Preskrizzjoni stabbilita minn imħallef tista' tiġi estiża minn imħallef uniku.

Ogġezzjoni ancillari tista' tiġi ppreżentata kontra rifjut minn qorti jew imħallef għall-estensjoni jew tiġdid tal-preskrizzjoni.

L-aħħar aġġornament: 24/03/2022

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea.

Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.